

9ο Παναρσακειακό
Μαθητικό Συνεδριο

Εκάλη, 4-5 Απριλίου 2023

ΑΡΣΑΚΕΙΑ – ΤΟΣΙΤΣΕΙΑ ΣΧΟΛΕΙΑ
ARSAKEIA – TOSITSEIA SCHOOLS

ΜΝΗΜΗ ΜΙΚΡΑΣΙΑΤΙΚΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ

Εργαστήριο 2: «Αναζητούμε τη μνήμη της Μικράς Ασίας στο σπίτι μας, στη γειτονιά μας, στη ζωή μας»

**Υπεύθυνη εργαστηρίου: Άννα Ενεπεκίδου, Μουσειολόγος, Διευθύντρια
Υπηρεσιών του Ιδρύματος της Βουλής των Ελλήνων**

Αρσάκεια Σχολεία Ψυχικού

Υπεύθυνες Καθηγήτριες: Ευσταθία Παπαστόιτση (Αγγλικής Γλώσσας, Α΄ Γυμνάσιο)
Μαρία Φιλιππάκου (Χημικός, Β΄ Γυμνάσιο)
Μαρία Γραμματικού (Φιλολόγος, Γενικό Λύκειο)

Α΄ Αρσάκειο Γυμνάσιο Ψυχικού

Συμμετέχοντες

- ❖ Ασημακοπούλου Ελένη
- ❖ Καλοσπύρος Γεώργιος
- ❖ Καρασάββας Ιωάννης
- ❖ Μπενάρδος Διονύσιος Χρήστος
- ❖ Νικολής Γεώργιος
- ❖ Σούρλα Αγγελική
- ❖ Σούρλας Θεόδωρος

Το κειμήλιο των προγόνων μου - μία εικόνα από την Κωνσταντινούπολη

Η εικόνα αυτή ανήκε στην οικογένεια της προγιαγιάς μου. Την προγιαγιά μου την έλεγαν Αναστασία Τριανταφύλλου. Έμενε έξω από την Κωνσταντινούπολη, από την οποία εκείνη κι η οικογένειά της εκτοπίστηκαν με τους διωγμούς 1912-1913 στη Θεσσαλονίκη. Η μετακίνησή τους έγινε με τα πόδια. Η προγιαγιά μου πήγαινε δευτέρα δημοτικού τότε, αλλά δεν ξαναπήγε σχολείο έκτοτε. Ήταν μια ευκατάστατη οικογένεια, που έζησε όμως την απόλυτη φτώχεια. Τους δόθηκε ένα διώροφο προσφυγικό σπίτι στον Άγιο Δημήτριο και η προγιαγιά μου παντρεύτηκε έναν πρόσφυγα από τη Μήδεια του Πόντου. Η εικόνα αυτή ήταν ένα από τα κειμήλια που έφεραν μαζί τους, όταν εκτοπίστηκαν από την Κωνσταντινούπολη. Αυτό δείχνει πόσο σημαντική ήταν για εκείνους η πίστη στον Θεό, ότι τη χρησιμοποιούσαν ως μέσο παρηγοριάς στις δύσκολες στιγμές. Είναι αρκετά παλιά, οπότε είναι ανεκτίμητης αξίας, γι' αυτό τη θεωρώ μοναδική.

Είναι ξύλινη, χωρισμένη σε δύο ζώνες και τρεις στήλες. Απεικονίζονται διάφοροι άγιοι, όπως ο Άγιος Σπυρίδωνας πάνω αριστερά, η Παναγία κι ο Χριστός στο κέντρο, ο Άγιος Νικόλαος πάνω δεξιά, ο Άγιος Γεώργιος κάτω αριστερά, δίπλα απεικονίζονται ο Άγιος Αντώνιος, ο Άγιος Ευθύμιος, ο Άγιος Ονούφριος, ο Άγιος Σάββας και κάτω δεξιά ο Άγιος Δημήτριος. Πίσω από την εικόνα υπάρχουν δύο χειρόγραφες σημειώσεις από τη γιαγιά και την προγιαγιά μου ως ευχαριστήρια σημειώματα προς τους Αγίους της εικόνας. Είναι το μοναδικό πράγμα που μου έχει απομείνει από εκείνες κι έτσι δεν θα τις ξεχάσω ποτέ.

Ελένη Ασημακοπούλου, Α΄ Αρσάκειο Γυμνάσιο Ψυχικού

ΑΓ. ΑΓ. ΑΓ. ΑΓ.
ΑΝΤΩΝΙΟΣ ΕΥΘΥΜΙΟΣ ΟΝΟΦΡΙΟΣ ΣΑΒΛΑΣ

“Ο θαυματουργός Ιερομάρτυρας Αντίπας, ο Δοντάς Άγιος της Περγάμου”

Βίος του Αγ. Αντίπα

Φωταυγής αστέρας, που έλαμψε με τον ιεραποστολικό του ζήλο και το αγωνιστικό του φρόνημα στην ιστορική και αγιότοκο μικρασιατική γη. Ο Ιεράρχης της αγιοσύνης και ευλογημένης Εκκλησίας της Περγάμου κατόρθωσε να μεταδώσει στους κατοίκους της επαρχίας του το Φως της χριστιανικής Αλήθειας και Αγάπης, ενώ έλαβε από τον Θεό το χάρισμα να θαυματουργεί αδιαλείπτως. Έζησε κατά τους χρόνους του αυτοκράτορα Διοκλητιανού (81-96 μ.Χ.). Ήταν σύγχρονος των Αγίων Αποστόλων, από τους οποίους δίδασκε τη χριστιανική πίστη. Σύμφωνα με την Παράδοση σπούδασε στη φημισμένη ιατρική σχολή της Περγάμου και ασκούσε αφιλοκερδώς την ιατρική επιστήμη με ειδικότητα στη θεραπεία του πόνου και των ασθενειών των δοντιών.

Μετά τον θάνατο του επισκόπου Γάϊου γύρω στο 70 μ.Χ. χειροτονήθηκε επίσκοπος της Εκκλησίας της Περγάμου, στην οποία εργάστηκε με ζήλο και αγωνιστικό φρόνημα, ενώ διακρίθηκε για τις Αρετές του και τη φλογερή του πίστη. Ο Ευαγγελιστής Ιωάννης ο Θεολόγος τον χειροτόνησε επίσκοπο. Στην Αποκάλυψη τον αποκαλεί «πιστό ιερέα» και «μάρτυρα καλών». Το έργο του ήταν επίπονο και επικίνδυνο, αφού οι Χριστιανοί ήταν μια ολιγάριθμη κοινότητα στη πόλη της Περγάμου, η οποία φημιζόταν ως ονομαστό και ισχυρό ειδωλολατρικό κέντρο με φημισμένο Ασκληπιείο και ένα τεράστιο άγαλμα του Δία που κοσμούσε την ακρόπολη της πόλεως.

Είχε έντονη ιεραποστολική δράση, παρέχοντας δωρεάν τις ιατρικές του υπηρεσίες και θεραπεύοντας ασθενείς, γεγονός που ενοχλούσε τους ειδωλολάτρες. Γι' αυτό τον συνέλαβαν και τον οδήγησαν στον ηγεμόνα της περιοχής. Αυτός πίεζε τον γέρο Άγιο να αρνηθεί την πίστη του και να θυσιάσει στα άψυχα είδωλα. Η άρνηση του Αγίου προκάλεσε οργή και αγανάκτηση του Ηγεμόνα, ώστε διέταξε να τον ρίξουν μέσα σε ένα πυρακτωμένο κάλκινο ομοίωμα βοδιού για να καεί. Ο Άγιος υπέμεινε το μαρτύριό του προσευκόμενος. Ζήτησε δε από τον Άγιο Θεό, όποιος τιμά τη μνήμη του και επικαλείται το όνομά του, να απαλλάσσεται από κάθε ασθένεια και μάλιστα από τον αφόρητο πόνο των δοντιών. Το μαρτύριο του Αγίου έγινε στις 11 Απριλίου του 83 ή 85 μ.Χ., που είναι και η ημέρα τιμής και μνήμης του στην Ορθόδοξη Εκκλησία. Το ιερό του λείψανο ενταφιάστηκε με ιδιαίτερη ευλάβεια από τους Χριστιανούς. Ο τάφος του ανάβλυζε διαρκώς μύρο, το οποίο θεραπεύε όλες τις ασθένειες. Η θαυματουργική φήμη του Αγίου Αντίπα ως ιατρού και θεραπευτού των δοντιών, τον κατέστησε προστάτη Άγιο των Ελλήνων και Κυπρίων ορθόδοξων οδοντιάτρων.

Απολυτίκιον Ἰησος α'. Τῆς ἐρήμου πολίτης. Μυροβλύτην τὸν θεῖον καὶ μαρτύρων τὸν συνάβλον, τὸν πανευκλεῖ ἱεράρχην καὶ Περγάμου τὸν πρόεδρον, τιμῶμεν Ἀντίπαν οἱ πιστοὶ, ὡς ταχίστην καὶ μέγαν ἱατρόν, τῆς δεινῆς ὁδόντων νοσοῦ, καὶ πρὸς αὐτὸν ἀπο ψυχῆς βοηθωμέν- δόξα τῷ σε δεξάσαντι Χριστῷ, δόξα τῷ σε στεφανώσαντι, δόξα τῷ ἐνεργούντι διὰ σοῦ πᾶσιν ἰάματα.

Ανάδειξη του Μικρασιάτη Αγίου σε προστάτη των Οδοντιάτρων

Η επίσημη καθιέρωση του Αγίου ως Προστάτη των Οδοντιάτρων έγινε το 1966 μετά από εισήγηση του αείμνηστου Ομότιμου Καθηγητού της Στοματολογίας του Πανεπιστημίου Αθηνών κ. Ορέστου Λουριδῆ, ο οποίος και πρωτοστάτησε στην ανέγερση βυζαντινού ναού μετά τρούλου στον περίβολο της Οδοντιατρικής Σχολῆς Αθηνών στο Γουδί. Ο Ναός είναι Πανεπιστημιακός και εγκαινιάστηκε στις 25 Μαΐου 1975, όπου και φυλάσσεται μικρό τεμάχιο του ιερού λειψάνου του Αγίου. Αγιογραφήθηκε από τον άριστο μαθητή του Φώτη Κόντογλου, Γ. Χακλιδάκη.

Ο καθηγητής Ορέστης Λουριδῆς

Οδοντίατρος και πανεπιστημιακός. Σπούδασε στην οδοντιατρική και στην ιατρική σχολή του Πανεπιστημίου Αθηνών και μετεκπαιδεύτηκε στο Παρίσι. Σταδιοδρόμος αρχικά ως οδοντίατρος και στη συνέχεια ως πανεπιστημιακός. Το 1956 έγινε έκτακτος καθηγητής στην έδρα της στοματολογίας της οδοντιατρικής σχολῆς του Πανεπιστημίου Αθηνών, το 1961 τακτικός και το 1972 ομότιμος. Συμμετείχε σε εκατοντάδες συνέδρια (διεθνή και ελληνικά) και πραγματοποίησε περισσότερες από 500 εκλαϊκευμένες τηλεοπτικές και ραδιοφωνικές ομιλίες και διαλέξεις, ενώ έγραψε δεκάδες επιστημονικά βιβλία. Παράλληλα ανέπτυξε έντονη κοινωνική δράση: ιδρυτής και ισόβιος πρόεδρος του Λουριδείου Ιδρύματος και του πνευματικού κέντρου «Ιλήθες της Πόλης», ιδρυτής και δωρητής του Λουριδείου Στοματολογικού Κέντρου του Νοσοκομείου του ΕΕΣ και του Ασκληπιείου Βούλας, του Κέντρου Υγείας και Κοινωνικής Προστασίας του ΕΕΣ στα Λύσια, κτητορας και δωρητής του Πανεπιστημιακού Ιερού Ναού Αγίου Αντίπα κ.ά. Διετέλεσε πρόεδρος του Ελληνικού Ερυθρού Σταυρού και μέλος της Εθνικής Οδοντιατρικής Ακαδημίας της Γαλλίας καθώς και πολλών άλλων ελληνικών και διεθνών επιστημονικών οργανισμών και σωματείων. Τιμήθηκε με περισσότερα από 60 χρυσά και αργυρά μετάλλια, βραβεία και άλλες τιμητικές διακρίσεις (ταξίαρχος του τάγματος Αγίου Γεωργίου, μέταλλο Ελληνοϊταλικού πολέμου 1940-41, γαλλικός χρυσός σταυρός δημόσιας υγείας, σταυροί πατριαρχικών Αλεξάνδρειας και Αντιόχειας, χρυσοί σταυροί με δάφνη ΕΕΣ, γαλλικού τάγματος εθνικής αξίας, με τον τίτλο του Αρχοντος Μεγάλου Ρεφερενδαρίου της Αγίας του Χριστού Μεγάλης Εκκλησίας κ.ά.).

Στη φωτογραφία δεξιά διακρίνεται εντός του Ι. Ν. του Αγίου Αντίπα ο καθηγητής Ορέστης Λουριδῆς με τον κυρό Μητροπολίτη Περγάμου κ. Ιωάννη (Ζηζιούλα), Καθηγητή Πανεπιστημίου και Ακαδημαϊκό και με τον πρώτο εφημέριο του Ναού επί 44 έτη, κοιμηθέντα πρωτοπρεσβύτερο π. Γεώργιο Μεταλληνό, ομότιμο καθηγητή της Θεολογικής Σχολῆς Αθηνών και παππού του συντάκτη της αΐσας.

Γεώργιος Καλοσπύρος
Α΄ Αρσάκειο Γυμνάσιο Ψυχικού

Ποδοσφαιρική Ομάδα με άρωμα Μικράς Ασίας

Ιδρύθηκε το 1924 ως Αθλητικός Όμιλος Ιωνία Χανίων από Μικρασιάτες πρόσφυγες που ξεριζώθηκαν από τις πατρίδες με την Μικρασιατική καταστροφή και κατέφθασαν στο νησί της Κρήτης και εγκαταστάθηκαν στα Χανιά, δίνοντας στον σύλλογό τους το όνομα «Ιωνία» για να διαιωνίζονται στη μνήμη των ανθρώπων οι χαμένες πατρίδες τους.

Την ομάδα ενισχύει οικονομικά ο Δημ. Δάλλας από την Αθήνα και το ΔΣ τον ανακήρυξε επίτιμο πρόεδρο. Η ανάγκη αθλητικού υλικού καλύφθηκε με τις ενέργειες του υποστρατήγου διοικητή της Δ' Μεραρχίας κ. Μάρκου και του αναπληρωτή Γενικού Διοικητή Κρήτης κ. Αποστολόπουλου. Ο πρώτος έδωσε αρκετές αρβύλες στο σύλλογο, αυτά ήταν τα πρώτα του ποδοσφαιρικά παπούτσια και ο δεύτερος χρήματα για την ενδυμασία.

Από την πρώτη σύνθεση μπορούμε να διακρίνουμε τα ακόλουθα ονόματα: οι δύο αδελφοί Τσάκλα, Μαυρουδής, οι δύο αδελφοί Μαυρομάτη, Νοραϊν, Αλεξανιάν, Φραγκιαδάκης, Σεραφειμίδης, Χατζηγιανέλλης. Παράλληλα με την ομάδα λειτουργούσε και ένα γραφείο ευρέσεως εργασίας για τη στήριξη των προσφύγων.

Δεν έλλειψαν και οι κόντρες με τον αθλητικό Τύπο, καθώς στις 19-2-1932 τα «Αθλητικά Νέα» Χανίων επιχειρούν για τη μετάθεση σε άλλη περιοχή του τότε προέδρου της Ιωνίας Χιωτάκη, κατηγορώντας σαν ευέξαπτο και δοξομανή, καθώς και ότι απέτυχε να κάνει το σωματείο να ανακτήσει τη δυναμική του και ότι είχε ανοίξει πόλεμο με την εφημερίδα ζητώντας από τα μέλη της ομάδας να διακόψουν τις συνδρομές τους, μετά από κριτική της εφημερίδας για ένα ποδοσφαιρικό αγώνα. Τον διαδέχτηκε ο αντιπρόεδρος Ευάγγελος Πολυχρονίδης. Με την ίδρυση της ΕΠΣ Χανίων η Ιωνία Χανίων υπήρξε η πρώτη πρωταθλήτρια στην ιστορία της Ε.Π.Σ. Χ. την περίοδο 1952-53. Πολλές ήταν οι παρουσίες της Ιωνίας σε εθνικές κατηγορίες στη Γ' και στη Δ' Εθνική.

Διονύσης Μπενάρδος, Α΄ Αρσάκειο Γυμνάσιο Ψυχικού

Το παραχωρητικό συμβόλαιο της προπρογιαγιάς μου

Η Τριανταφυλλιά Ψυρούκη (προπρογιαγιά μου) καταγόταν από το Μοσχονήσι της Μικράς Ασίας. Με την εισβολή των Τούρκων το 1922 αναγκάζεται να εγκαταλείψει το νησί της μαζί με τα 3 παιδιά της. Αρχικά βρίσκει καταφύγιο στη Μυτιλήνη και στη συνέχεια φτάνει πρόσφυγας στον Πειραιά. Όταν έφτασε στον Πειραιά, το ελληνικό δημόσιο μερίμνησε να μείνει μαζί με τα παιδιά της σε μία παράγκα. Στη συνέχεια της παραχωρήθηκε όροφος μονοκατοικίας. Ο σύζυγός της Εμμανουήλ Ψυρούκης ήταν έμπορος του Μοσχονησίου. Είχε πνιγεί σε ναυάγιο καθώς έκανε εξαγωγές με το πλοίο του.

Νικολής Γεώργιος, Α΄ Αρσάκειο Γυμνάσιο Ψυχικού

ΑΠΟΣΠΑΣΜΑ

Κτηματολόγιος Διαγράμματος 2256

Κλίμακ 1: 500

Κυριότητα | Διεύθυνση 19
Τεκμήριον Χ.Ρ

Συνολική έκταση 27-6-38

Από 27-6-38

Τοξ Μαρτυρία Β. ΒΑΛΕΡΙΟΥ

Εμβαδ. οικόπεδου

Μ. 20000
δρ. 0.000.000
47.00/4
22-3-40

Ε.Α.Δ.Ε.

ΕΘΕΡΩΡΘΗ
Αθήνα

Ο Προϊστάμενος των Τεχνικών Υπηρεσιών

Εν Αθήναις τη 20.1.1947

Ο Μηχανικός του Γραφ. Κτηματολογίου

24

[illegible]

**Η προπρο γιαγιά μου και
τα τέσσερα παιδιά της**
Στο κέντρο η Βασιλεία, παπαδιά
και δασκάλα, η γιαγιά του
παππού μου.

Επάνω αριστερά: Ιωάννης

Επάνω δεξιά: Αντώνης

Κάτω αριστερά: Αγγελική, η
μητέρα του παππού μου και
προγιαγιά μου

Κάτω δεξιά: Χρύσα

«Βλέποντας αυτή τη φωτογραφία, παρότι είναι τραβηγμένη λίγα χρόνια μετά την καταστροφή και αφού οι συγγενείς μου εγκαταστάθηκαν στην Ελλάδα, διακρίνω στα πρόσωπά τους μια θλίψη και πόνο για όσα πέρασαν αλλά και ευγνωμοσύνη και περηφάνια που τα κατάφεραν. Επιπλέον, διακρίνω τις προσπάθειες που έκαναν για να ορθοποδήσουν αλλά και τη χαρά τους που βρίσκονται όλοι μαζί.»

Αγγελική Σούρλα, Α΄ Αρσάκειο Γυμνάσιο Ψυχικού

Η μαγνησαλίδα Αγγελική Ψαλτοπούλου,
η μητέρα του παππού μου,
όταν πια ζούσε στην Αθήνα

Γεννήθηκε στη Μαγνησία της Μικράς
Ασίας το έτος 1906. Πρόκειται για τη
θυγατέρα του «παπα-Γιώργη» του
μυθιστορήματος *Μέρες Αποκάλυψης* στην
Ιωνία του Γεωργίου Παπαθανασόπουλου,
μητέρα του συγγραφέα και προγιαγιά
μου.

Εδώ, με στολή βλάχας σε στούντιο
φωτογραφίας περίπου το 1932.

Αγγελική Σούρλα,
Α΄ Αρσάκειο Γυμνάσιο Ψυχικού

Η Βυζαντινή χορωδία του Μητροπολιτικού Ναού Αγίου Αθανασίου Μαγνησίας Μικράς Ασίας το 1911

Από αριστερά ο πρώτος καθήμενος εφημέριος είναι ο πρεσβύτερος π. Γεώργιος Ψαλτόπουλος, δάσκαλος και ιερέας καταγόμενος από το Σιβρισάρι της Μ. Ασίας. Ο Παπα-Γιώργης Ψαλτόπουλος είναι ο προ-προπάππος μου και είναι ο «παπα-Γιώργης» του ιστορικού μυθιστορήματος *Μέρες Αποκάλυψης στην Ιωνία* (Εκδόσεις Αρχονταρίκι, γ' έκδοση 2022), το οποίο συνέγραψε ο εγγονός του Γεώργιος Παπαθανασόπουλος, που είναι ο παππούς μου. Ο νονός του παππού μου, ο Όμηρος Μαυρόπουλος, που κάθεται οκλαδόν στην πρώτη σειρά και φορά παπιγιόν, σπούδασε φαρμακοποιός και διατηρούσε για πολλά χρόνια φαρμακείο στο κέντρο της Αθήνας

Θεόδωρος Σούρλας, Α΄ Αρσάκειο Γυμνάσιο Ψυχικού

Β΄ Αρσάκειο Γυμνάσιο Ψυχικού

Συμμετέχοντες

- ❖ Κυρνασίου Δάφνη
- ❖ Μπουργιώτης Μάριος
- ❖ Μπουργιώτης Παναγιώτης
- ❖ Ορουντιώτη-Αλεξίου Αναστασία-Παναγιώτα
- ❖ Παπαπασχάλη Αικατερίνη
- ❖ Πατέλη Μαρία Λυδία
- ❖ Τσομπανίδης Ευάγγελος
- ❖ Φιλιππάκου Μαρία (Χημικός)

Τασάκι που έχει η γιαγιά μου. Της το είχε δώσει η δική της γιαγιά και ήταν το μόνο πράγμα που της έχει μείνει από τη Μ. Ασία.

Δάφνη Κυρνασίου, Β΄ Αρσάκειο Γυμνάσιο Ψυχικού

Ξύλινη κοσμηματοθήκη

Μια μέρα του καλοκαιριού είχα πάει στο εξοχικό μας στο Ξυλόκαστρο. Εκεί, καθώς έψαχνα με τη γιαγιά μου στην αποθήκη για να βρούμε ποια άχρηστα πράγματα δεν χρειαζόμασταν, ξαφνικά είδα αυτήν την κοσμηματοθήκη που μου προσέλκυσε πάρα πολύ το ενδιαφέρον. Με μεγάλη έκπληξη ρώτησα τη γιαγιά μου από πότε ήταν αυτή η κοσμηματοθήκη, διότι δεν μου φάνηκε να είναι σύγχρονη. Έτσι η γιαγιά μου, με μεγάλη χαρά, αποφάσισε να μου διηγηθεί την ιστορία της κοσμηματοθήκης: «Την κοσμηματοθήκη αυτή μου τη χάρισε η πεθερά μου, η προγιαγιά σου η Αναστασία, όταν παντρεύτηκα με τον παππού σου τον Πάνο. Της την είχε χαρίσει μια κυρία που είχε έρθει με την οικογένειά της από ένα χωριό κοντά στη Σμύρνη της Μικράς Ασίας, επειδή η προγιαγιά σου τους παραχώρησε ένα μικρό σπίτι που είχε στους Αμπελόκηπους για να μείνουν εκεί, χωρίς να πληρώνουν ενοίκιο.

Η κοσμηματοθήκη έχει χωρίσματα και εκεί η προγιαγιά μου τοποθετούσε χωριστά, σε κάθε μικρό κουτάκι, τα κοσμήματά της (δαχτυλίδια, σκουλαρίκια, κολιέ, βραχιόλια) για να μην μπερδεύονται.

Μάριος Μπουργιώτης, Β΄ Αρσάκειο Γυμνάσιο Ψυχικού

Σερβίτσιο τσαγιού

Το σερβίτσιο τσαγιού που φαίνεται στη φωτογραφία είναι της γιαγιάς μου. Όπως μου ανέφερε η ίδια, το είχε μια πολύ καλή της φίλη, η οποία καταγόταν από τη Σμύρνη της Μικράς Ασίας. Είχε πει στη γιαγιά μου πως από αυτό έπινε κάθε ημέρα το τσάι του ο πατέρας της και ότι ήταν το αγαπημένο σερβίτσιο που έφεραν μαζί τους από τη Σμύρνη. Είχε πολύ μεγάλη συναισθηματική αξία για εκείνη. Η φίλη της γιαγιάς μου δεν παντρεύτηκε ποτέ και δεν έκανε παιδιά. Αποφάσισε, λοιπόν, να της το δώσει, γιατί με τα χρόνια είχαν γίνει πολύ καλές φίλες και δεν ήθελε να χαθεί το πολύτιμο σερβίτσιο τσαγιού. Έτσι, η γιαγιά μου το πήρε και το κράτησε καλά φυλαγμένο. Το έχει μέσα σε μια βιτρίνα στο σύνθετο έπιπλο του σαλονιού της, στην καλύτερη θέση, για να το βλέπουν και να το καμαρώνουν όλοι οι επισκέπτες.

Το σερβίτσιο αυτό δεν είναι σαν όλα τα άλλα. Είναι πολύ ξεχωριστό τόσο για τη συναισθηματική του αξία όσο και για το σχέδιό του. Είναι φτιαγμένο από πορσελάνη, είναι άσπρο και έχει χρυσές λεπτομέρειες. Επίσης, έχει ζωγραφισμένα ανάγλυφα λουλούδια και τα χερούλια είναι πρωτότυπα διαμορφωμένα και διακοσμημένα.

Παναγιώτης Μπουργιώτης, Β΄ Αρσάκειο Γυμνάσιο Ψυχικού

Τα φαγητά στις προσφυγικές συνοικίες της Ελλάδας του 1922

«Τα φαγητά, τις συνήθειες και τα έθιμα δε χρειάστηκε να μας τα διηγηθούν. Ήταν όλα όσα βιώσαμε από τη γέννησή μας κιόλας, μερικές δεκαετίες αφότου οι γονείς μας εγκαταστάθηκαν στην Ελλάδα». Στη Νίκαια ζούσαν, κυρίως, πρόσφυγες. Ανάμεσά τους, μάλιστα, πολλοί Σμυρνιοί. Για τη ζωή στη Σμύρνη δεν πολυμιλούσαν, καθώς τους πλήγωναν οι αναμνήσεις. Ωστόσο ό,τι είχε σχέση με την κουζίνα, το μετέφεραν στα ελληνικά εδάφη «ακέραιο». Κάποια από τα πιάτα της σμυρναϊκής κουζίνας έμελλε να αλλάξουν γευστικά τις γαστρονομικές συνήθειες της εποχής. Όλες οι επιρροές, αιγαιοπελαγίτικη, ευρωπαϊκή και τουρκική, συναντώνται στα τετράδια μαγειρικής των γυναικών της Σμύρνης.

Το τραπέζι ήταν στρωμένο με όσα έφτιαχναν στη Σμύρνη: ρεβύθια με ρύζι, κουλουράκια, τσουρέκια, φοινίκια τα Χριστούγεννα και τα μαντί στα επίσημα τραπέζια. Επιπλέον, έκαναν πολλά γλυκά του κουταλιού, μαρμελάδες και ποτά, όπως κυδώνι, βύσσινο, λικέρ, σερμπέτια, κομπόστες τα οποία υπήρχαν πάντα στα σπίτια για τους μουσαφίρηδες. *«...Έπρεπε να γνωριστούμε όταν ήμουν νεότερη. Το σπίτι μου ήταν συνέχεια ανοιχτό. Το ένα Σάββατο είχαμε 42 άτομα, το επόμενο 38. Και όλα τραπέζια, κανονικά, καθιστοί οι καλεσμένοι, όχι μπουφές. Άνοιγα τα τετράδια της μαμάς και άρχιζα να μαγειρεύω...»*, αφηγείται μία εκ των γυναικών αυτών.

Γλυκό σταφύλι

Ένα απ' τα υπέροχα γλυκά που έφτιαχναν οι γυναίκες της Σμύρνης, ήταν το γλυκό σταφύλι, ένα παραδοσιακό γλυκό, το οποίο δεν έλειπε απ' το τραπέζι του σπιτιού τους. Το σέρβιραν στο ειδικό στρογγυλό σκεύος με κρεμασμένο το κουταλάκι γύρω γύρω. Σύμφωνα με τη μικρασιατική συνταγή για το γλυκό κουταλιού σταφύλι, έπλεναν καλά τα σταφύλια και πετούσαν τα κοτσάνια τους και τις σάπιες και χαλασμένες ρώγες. Τα στράγγιζαν καλά και τα έβαζαν σε μια βαθιά κατσαρόλα μαζί με τον χυμό πορτοκαλιού και τη ζάχαρη. Στη συνέχεια, έβραζαν σε μέτρια φωτιά, για 10 λεπτά, και απέσυραν από τη φωτιά. Σκέπαζαν την κατσαρόλα με ένα μεγάλο κομμάτι τουλπάνι ή με λεπτή πετσέτα, για να μπορεί να διαφεύγει ο ατμός, και άφηναν στην άκρη και εκτός ψυγείου για 24 ώρες. Έπειτα, αφαιρούσαν το ύφασμα και ξαναέβαζαν την κατσαρόλα σε μέτρια φωτιά, μαζί με την αρμπαρόριζα. Έβραζαν για ακόμη 10 λεπτά ή λίγο περισσότερο, μέχρι να δέσει το σιρόπι. Τέλος, απέσυραν από τη φωτιά και γέμιζαν σε βαζάκια μέχρι επάνω.

Αναστασία-Παναγιώτα Ορουντιώτη-Αλεξίου, Β΄ Αρσάκειο Γυμνάσιο Ψυχικού

Η ιστορία της γιαγιάς της Άννας Αικατερίνη Παπαπασχάλη, Β΄ Αρσάκειο Γυμνάσιο Ψυχικού

Η Άννα, η γιαγιά μου, ήταν από τη Σμύρνη. Μικρή κοπέλα ένοιωσε να χτυπά η καρδιά της για ένα παλικάρι, γειτονόπουλο στο Κορδελιό. Οι αρραβώνες δεν άργησαν να έρθουν! Τελευταίες μέρες του Αυγούστου και οι προετοιμασίες για τον γάμο είχαν ήδη αρχίσει. Η οικογένεια της Άννας έκανε σχέδια για πολλά μαγειρέματα, κάθε λογής φαγητά για το τραπέζι του γάμου, που θα γινόταν την επόμενη μέρα, Σάββατο 27 Αυγούστου...

Μια ημέρα πριν από τον γάμο και ενώ όλοι στο σπίτι βιαστικά ετοίμαζαν τις τελευταίες λεπτομέρειες για το μεγάλο γεγονός, μια φιγούρα εμφανίστηκε στην αυλή. Μια τσιγγάνα εμφανίστηκε από το πουθενά... “Ποια είναι η νύφη”; ρώτησε. “Θέλεις καλή μου να σου πω τη μοίρα σου;”

Κανείς δεν της έδωσε σημασία... ήταν όλοι πολύ απασχολημένοι. Άλλωστε, τι θα μπορούσε να τους πει μια τσιγγάνα πριν από τον γάμο; Μάλλον να επωφεληθεί από τη χαρά και την ένταση της οικογένειας για λίγα χρήματα... “Καλέ, ακούστε με να σας πω τη μοίρα”, επέμενε η τσιγγάνα. Η τσιγγάνα τράβηξε με σιγουριά το δεξί χέρι της Άννας κοντά της. «Εσύ, κυρά μου», αναφώνησε με ένταση η τσιγγάνα, «θα πάρεις άντρα από τη Μαύρη Θάλασσα». Μεμιάς όσοι άκουσαν τι είπε στη νύφη η γριά τσιγγάνα γέλασαν δυνατά. Έμεναν λίγες μόνο ώρες πριν από το γάμο, την επόμενη μέρα με τον Σμυρνιό αρραβωνιαστικό της... Αποκαμωμένη όλη η οικογένεια από την κούραση και τις ετοιμασίες του γάμου αποτραβήχτηκαν στα δωμάτιά τους για λίγη ξεκούραση.

Πριν καλά-καλά αποκοιμηθούν, οι καμπάνες των εκκλησιών άρχισαν να ηχούν ασταμάτητα για να ενημερώσουν τους Έλληνες της Σμύρνης για το μεγάλο κακό που είχε μόλις αρχίσει.

Δυνατές φωνές γεμάτες φόβο και απόγνωση ακούγονταν παντού. «Μπήκαν οι Τούρκοι!», «Μπήκαν οι Τούρκοι!». Ποδοβολητά, φωνές, αλαλαγμοί γέμισαν τη νύχτα... Παντού φωτιές και καπνοί, λεηλασίες, βιαιοπραγίες. Ο θάνατος σε κάθε γωνιά της πόλης, και διωγμοί, διωγμοί χωρίς οίκτο...

Ο αρραβωνιαστικός της ο Φώτης χάθηκε και αυτός μέσα στην αναμπουμπούλα... δεν πρόλαβαν να πούνε ούτε μια λέξη, ούτε μια αγκαλιά... Κανείς δεν έμαθε τι απέγινε...

Κάποια χρόνια πέρασαν. Η Άννα ζούσε πλέον με συγγενείς της στην Ελασσόνα.

Ο Αναστάσης, ένας καλός άνθρωπος από τον Πόντο, την Τραπεζούντα, την ερωτεύτηκε, την αγάπησε βαθιά... δεν τον ήθελαν όμως για γαμπρό και αναγκάστηκε να την κλέψει!

Η ζωή κυλούσε ήρεμα πλέον για την Άννα στην Ελασσόνα, έχοντας αποκτήσει ήδη το πρώτο παιδί.

Ένα πρωί έφτασε στην Ελασσόνα. Με αγωνία και μεγάλο χτυποκάρδι σταμάτησε στον φούρνο της πλατείας. «Γνωρίζετε κάποια Άννα που ήρθε από τη Σμύρνη πριν λίγα χρόνια;» ρώτησε με έκδηλη αγωνία.

Ο φούρναρης τον κοίταξε με ενδιαφέρον. «Είσαστε συγγενής; Θα χαρεί πολύ να δει δικούς της ανθρώπους από τη Σμύρνη», απάντησε ο φούρναρης.

«Ναι, ναι!», αποκρίθηκε ο Φώτης γεμάτος χαρά. «Η Άννα είναι εξαιρετική κοπέλα», του εκμυστηρεύτηκε ο φούρναρης. «Βρήκε μάλιστα έναν καλό άνθρωπο, τον Αναστάση, από τον Πόντο», συνέχισε να του εξιστορεί ο φούρναρης. «Την έκλεψε μια νύχτα! Οι δικοί της δεν τον ήθελαν γιατί ήταν αρκετά μεγαλύτερος»... «Τώρα όλα καλά, έχουν και ένα μικρό παιδάκι και μάλλον ετοιμάζονται για το δεύτερο», συμπλήρωσε ο φούρναρης.

Ο Φώτης χαμήλωσε το βλέμμα του... ένας κόμπος στο λαιμό δεν τον άφηνε να ανασάνει, ένα σφίξιμο στη καρδιά τον έκανε να γίνει άσπρος σαν πανί...

«Συμβαίνει κάτι κύριε;», ρώτησε ο φούρναρης. «Τίποτα, τίποτα». Βγήκε από το φούρνο και κατηφόρισε τον δρόμο με μάτια θαμπωμένα από τα δάκρυα. Τα όνειρα μιας ζωής γκρεμίστηκαν σε μια στιγμή. Δεν προσπάθησε πότε να τη δει, δεν ήθελε να ταραξει τη ζωή της.

Ο προπάππος μου, Θωμάς Κάλφας γεννήθηκε και μεγάλωσε στο Αϊδίνι, επαρχία νότια της Σμύρνης της Μικράς Ασίας. Αναγκάστηκε και αυτός, όπως και πολλοί άλλοι, να εγκαταλείψει την περιοχή στην οποία ζούσε και να εγκατασταθεί σε μία άλλη, εντελώς ξένη γι' αυτόν. Η αλήθεια είναι ότι τουλάχιστον στην αρχή η προσαρμογή ήταν αρκετά δύσκολη, όμως όχι ακατόρθωτη.

Δυστυχώς, τα περισσότερα προσωπικά του αντικείμενα, όπως και της οικογένειάς του, χάθηκαν ή καταστράφηκαν, έμειναν όμως δύο. Αυτή η χρυσή καδένα της μητέρας του και το ρολόι του από τη Σμύρνη. Το ρολόι έχει ένα στεφάνι σε μπρούτζινο χρώμα, ενώ το καντράν του είναι λευκό με σκουρόχρωμους λατινικούς αριθμούς και δείκτες.

Μαρία Λυδία Πατέλη, Β΄ Αρσάκειο Γυμνάσιο Ψυχικού

Γουδί από την περιοχή Αλάγια της Μικράς Ασίας,
το οποίο είναι στην κατοχή της θείας μου

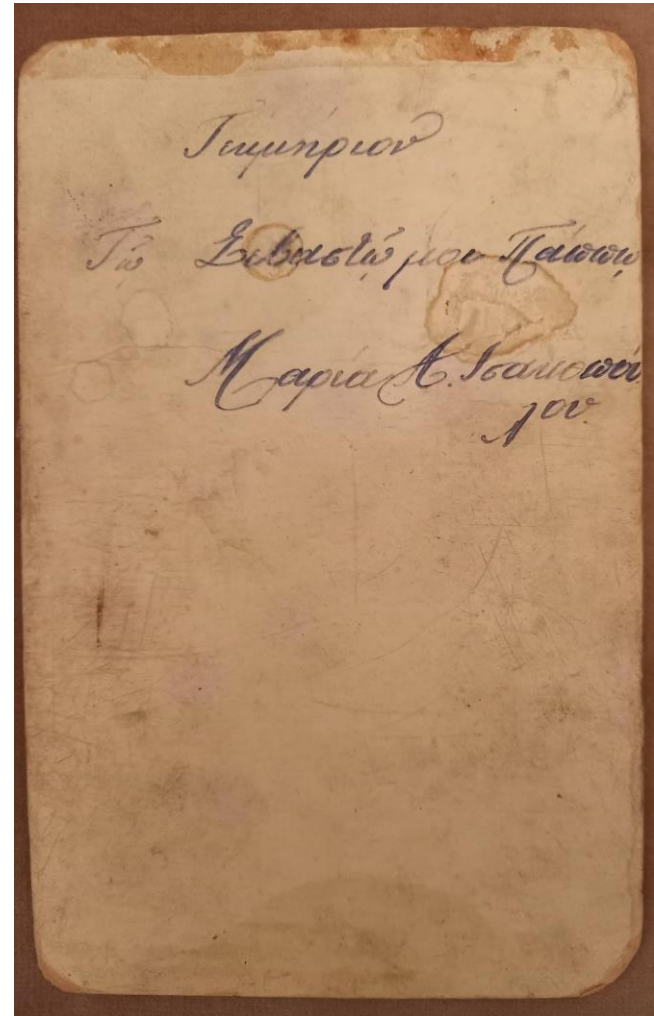

Για μένα η Μικρά Ασία είναι οικεία αφού από εκεί προέρχεται η οικογένειά μου και συγκεκριμένα ο παππούς μου, που ονομάζεται Βαγγέλης σαν κι εμένα. Αυτός μου είπε ιστορίες και μου έμαθε τι σημαίνει να είσαι Μικρασιάτης. Επίσης, μου έμαθε την ΑΕΚ, την οποία πρώτη φορά είδα στο γήπεδο όταν ήμουν 2 χρονών.

Βαγγέλης Τσομπανίδης,
Β΄ Αρσάκειο Γυμνάσιο Ψυχικού

Η γιαγιά μου Μαρία Φιλιππάκου

Μαρία Φιλιππάκου, Χημικός, Β' Αρσάκειο Γυμνάσιο Ψυχικού

Η γιαγιά μου Μαρία Φιλιππάκου σε παιδική ηλικία

Η γιαγιά μου Μαρία Φιλιππάκου, το γένος Τσακοπούλου, γεννήθηκε στην Τρίπολη Αρκαδίας το 1900. Ο πατέρας της, Αριστείδης Τσακόπουλος, ήταν ιατρός-παθολόγος και η μητέρα της Γεωργία, το γένος Ιωαννίδη, με καταγωγή από το Άστρος Κυνουρίας προερχόταν, επίσης, από οικογένεια ιατρών. Η γιαγιά μου ήταν το μοναχοπαίδι τους.

Το 1902 εγκαταστάθηκαν στα Κούλα της Σμύρνης, έπειτα από παρότρυνση των θείων γιατρών της, οι οποίοι βρίσκονταν ήδη εκεί. Σε αυτό το περιβάλλον του Μικρασιατικού πολιτισμού η γιαγιά μου ενηλικιώθηκε με σπουδές στη σπουδαία Ευαγγελική σχολή και το Τουρκικόν Γυμνάσιο. Ο πατέρας της και προπάππους μου, Αριστείδης Τσακόπουλος, υπήρξε φημισμένος γιατρός σε όλη την πολυάνθρωπη περιοχή της Σμύρνης. Ήταν ο «Ντόκτορας-Πασσάς» Ελλήνων και Τούρκων. Το σπίτι τους κατά τη διάρκεια της Μικρασιατικής Εκστρατείας υπήρξε το Στρατηγείο μεγάλων μονάδων του Ελληνικού Στρατού. Εκεί γνώρισε τον αρχίατρο Μιχαήλ Φιλιππάκο, τον οποίο παντρεύτηκε αργότερα στην Ελλάδα. Το 1922 η γιαγιά μου ακολούθησε μαζί με τους γονείς της και τόσους άλλους τον θλιβερό δρόμο της επιστροφής στην πατρίκη γη και η τραγωδία της μικρασιατικής καταστροφής αναπόφευκτα εσφράγισε τη μετέπειτα ζωή της.

Θυμάμαι ακόμα τα λόγια του πατέρα μου, Πέτρου Φιλιππάκου, από τις γλαφυρές και πάντα παραστατικές διηγήσεις του για τη γιαγιά μου και την οικογένειά της (μας):

... εκεί που έτρωγαν το βραδυνό τους (ξυνό τραχανά) χτύπησε η πόρτα και οι φίλοι τους Τούρκοι, οι οποίοι τους αγαπούσαν ιδιαιτέρως, τους είπαν «φύγετε γρήγορα, έρχονται οι τσέτες και θα σας σφάξουν». Ετοιμάστηκαν γρήγορα και τα μόνα πράγματα που πήραν μαζί τους ήταν μια εικόνα της Παναγίας, ένα μπαστούνι που πατώντας ένα κουμπί έβγαζε ένα μικρό ξίφος στην άκρη, χρυσαφικά και μερικές παγκανότες. Μαζί τους έφυγε και η Κούλα...

Η Κούλα ήταν η τουρκάλα νταντά της γιαγιάς μου, η οποία ήταν ισότιμο μέλος της οικογένειας. Επέστρεψε μαζί τους στην Ελλάδα, στο σπίτι τους στην Τρίπολη. Σε τοίχο του σπιτιού υπάρχει σε κάδρο και δική της φωτογραφία. Μου έλεγε ο πατέρας μου πως η Κούλα βοήθησε στην ανατροφή τη δική του και της αδερφής του. Πολλές φορές μιλούσε με τη γιαγιά μου τούρκικα στο σπίτι προκειμένου να μην τους καταλαβαίνουν τα παιδιά.

**Η εικόνα της Παναγίας που έφεραν μαζί τους από τη Σμύρνη το 1922
Η εικόνα φέρει στο πίσω μέρος χρονολογία 1816**

Α΄ Αρσάκειο Γενικό Λύκειο Ψυχικού

Συμμετέχοντες

- ❖ Ανδρεάδη Ευτυχία
- ❖ Ηλιοπούλου Αγγελική
- ❖ Μητροπολίτη Σοφία
- ❖ Παράσχη Ειρήνη
- ❖ Πατσιαούρας Ελευθέριος

Αποστάτης

Λόγω έλλειψης εργαλείων για ακριβείς μετρήσεις χρησιμοποιούσαν τον λεγόμενο «αποστάτη». Αυτό το εργαλείο έπαιζε τον ρόλο του σημερινού παχύμετρου. Από την ονομασία του καταλαβαίνουμε ότι βοηθούσε στη μέτρηση πάχους και απόστασης μικρής κλίμακας.

Στη Σμύρνη και την Κωνσταντινούπολη ήταν σύνηθες τα διακοσμητικά στοιχεία των σπιτιών να γίνονται από σίδερο. Αυτά μπορεί να ήταν σιδεριές παραθύρων, στολίδια για την πόρτα της κύριας εισόδου και τα μπαλκόνια. Επίσης, υπήρχαν τα φουρούσια τα οποία κοσμούσαν τους εξώστες-τα χαγιάτια τους. Μην ξεχνάμε ότι η τέχνη του σιδερά τότε επικεντρωνόταν στην επεξεργασία του μετάλλου με τη χρήση του αμονιού και του καμινιού.

Ανδρέαδη Ευτυχία, Α΄ Αρσάκειο Λύκειο Ψυχικού

Κέντημα για προσκυνητάρι

Το αντικείμενο που παρουσιάζω είναι ένα κέντημα. Σώθηκε από την προ-προγιαγιά μου, η οποία κατοικούσε με την οικογένειά της στη συνοικία Quaï (Κε) της Σμύρνης. Το κέντημα αυτό το τοποθετούσαν κάτω από τις ορθόδοξες εικόνες σε ξύλινα προσκυνητάρια. Έχει συμβολική αξία, καθώς είναι αντιπροσωπευτικό δείγμα της βαθιάς ορθόδοξης πίστης των Σμυρνιών. Για την προ-προγιαγιά μου είχε αξία εφάμιλλη των κοσμημάτων της.

Έχει διαστάσεις 62x25 εκ. Ο καμβάς είναι πολύ λεπτός. Αποτελείται από τρεις στήλες λουλουδιών, τα χρώματα των οποίων είναι: σκούρο κόκκινο, χρυσό και γαλάζιο. Ανάμεσα στις στήλες υπάρχουν δύο χρυσές διαχωριστικές γραμμές. Στο τελείωμα της μιας πλευράς σχηματίζονται τρία βέλη από πράσινη κλωστή, τα οποία υποδεικνύουν τη φορά τοποθέτησής τους στο προσκυνητάρι. Είναι ελαφρύ, διπλώνεται και μεταφέρεται εύκολα, όπως έγινε πριν από εκατό χρόνια.

Αγγελική Ηλιοπούλου, Α΄ Αρσάκειο Λύκειο Ψυχικού

Μεταλλικό μπολ

Σε αυτό έτρωγε ο παππούς της γιαγιάς μου και είναι ένα από τα λίγα αντικείμενα τα οποία έχουν επιβιώσει από τον Πόντο (Τραπεζούντα), από όπου καταγόταν η οικογένειά του. Βρίσκεται τουλάχιστον 100 χρόνια στον ελλαδικό χώρο.

Λίγες πληροφορίες για τον παππού Ζαλούχο: Αρχικά λεγόταν Τσαλουχίδης, άλλαξε το όνομά του όμως εξαιτίας ενός ενδοοικογενειακού περιστατικού. Όταν ήρθε στην Ελλάδα, έγινε κοινοτάρχης του χωριού επειδή ήξερε πολλές γλώσσες (τούρκικα, ελληνικά, αγγλικά, γερμανικά, γαλλικά, ρώσικα) και ήταν μορφωμένος άνθρωπος.

Αυτό σημαίνει ότι μπορούσε να συμβάλει στις αποφάσεις του κράτους για τους πρόσφυγες. Ήταν δάσκαλος και εργολάβος. Έχει φτιάξει βρύση στην Τραπεζούντα η οποία φέρει το όνομά του.

Σοφία Ελένη Μητροπολίτη, Α΄ Αρσάκειο Λύκειο Ψυχικού

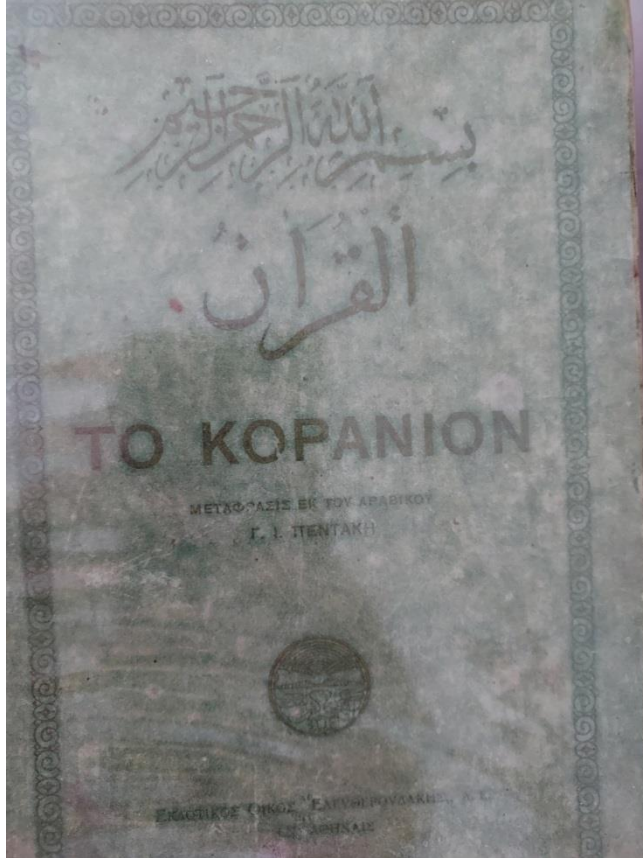

Αυτή η εικόνα αποτελεί το μοναδικό αντικείμενο, που έχει διασωθεί από το νοικοκυριό της οικογένειάς μου στη Σμύρνη. Την έφερε η μητέρα του παππού μου μαζί με τα ρούχα της, καθώς βιαζόταν να σωθεί.

Η εικόνα είναι φτιαγμένη από ξύλο, το 1869, και απεικονίζει την Παναγία και τον Χριστό, καθώς και τους Αγίους Μιχαήλ, Νικόλαο και Στυλιανό.

Ειρήνη Παράσχη
Α΄ Αρσάκειο Λύκειο Ψυχικού

Κοράνι

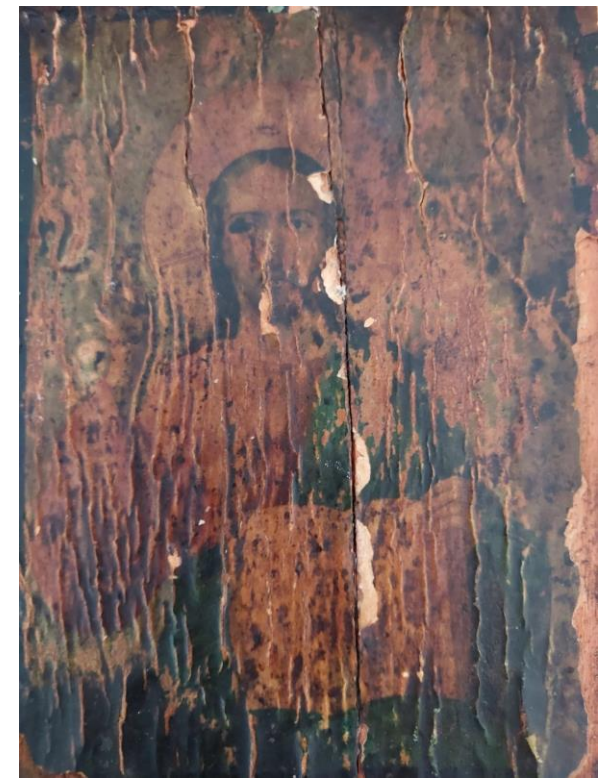

Το κοράνι ανήκει στην οικογένεια Λέοντος Στεφανάτου, δικηγόρου (1888-1951) και Κυριακής Χατζηκωνσταντή (1900-1975). Ο Λέων Στεφανάτος, στις αρχές της δεκαετίας του 1920 και μέχρι την μικρασιατική καταστροφή, υπηρετούσε ως αξιωματικός του ελληνικού στρατού, στην περιοχή του Κάραγατς στην Ανδριανούπολη. Η σύζυγός του Κυριακή (Κυριακούλα) Χατζηκωνσταντή ανήκε σε μία από τις 900 οικογένειες και τους περίπου 6000 Έλληνες, που αναγκάστηκαν το 1923 να εγκαταλείψουν την περιοχή της Ανατολικής Θράκης, μετά την υπογραφή της Συνθήκης της Λωζάννης.

Και οι δύο εγκαταστάθηκαν το 1923 στην Αλεξανδρούπολη όπου ο Λέων Στεφανάτος άνοιξε το πρώτο δικηγορικό του γραφείο. Το 1928 εγκαταστάθηκε ως δικηγόρος και στη Νέα Ορεστιάδα.

Η χρήση του κορανιού γινόταν για την όρκιση των μαρτύρων μουσουλμανικής καταγωγής, που παρέμειναν στην περιοχή της Θράκης και μετά την ανταλλαγή των πληθυσμών των δύο χωρών.

Ελευθέριος Πατσιαούρας, Α΄ Αρσάκειο Λύκειο Ψυχικού

Οι εικόνες ανήκουν στην οικογένεια Χατζηκωνσταντή, προσφύγων από την Ανατολική Θράκη, η οποία - μετά την υπογραφή της Συνθήκης της Λωζάννης το 1923 - αναγκάστηκε να εγκαταλείψει το προάστιο της Ανδριανούπολης Κάραγατς και να εγκατασταθεί σε χώρο, που παραχωρήθηκε από την ελληνική κυβέρνηση στη Θράκη και, συγκεκριμένα, στην περιοχή που σήμερα ονομάζεται Νέα Ορεστιάδα.

Οι εικόνες απεικονίζουν τον Ιησού Χριστό καθώς και την Παναγία να κρατάει τον Ιησού ως βρέφος. Δεν έχουν γίνει εργασίες αποκατάστασης από τη δεκαετία του 1920.

Ελευθέριος Πατσιαούρας, Α΄ Αρσάκειο Λύκειο Ψυχικού

Β΄ Αρσάκειο Γενικό Λύκειο Ψυχικού

Συμμετέχοντες

- ❖ Ασημομύτη Ηρώ
- ❖ Καρτέρης Παύλος Νικηφόρος
- ❖ Πετρή Μαρία Ευαγγελία
- ❖ Χατζηφωτεινού Μαρίζα

Προσφυγικόν Οικογενειακόν Βιβλιάριον Εποικισμού Ασημούτη Ηρώ, Β΄ Αρσάκειο Λύκειο Ψυχικού

Το κειμήλιο που αποφάσισα να σας παρουσιάσω είναι το «Προσφυγικόν Οικογενειακόν Βιβλιάριον Εποικισμού» του προ-προπάππου μου, του Πεισίστρατου Σέμψη. Εκεί μέσα βρίσκουμε σημειωμένα διάφορα χρηματικά ποσά, τα οποία χρεώνονταν στο όνομα του, καθώς και την αιτιολογία της χρεώσεως. Η πρώτη εγγραφή έχει γίνει τον Νοέμβριο του 1924 και ως αιτία χρεώσεως αναφέρεται η «τροφή ζώου ή μετρητά».

Η χρέωση είναι για το ποσόν των 500 δραχμών. Το σημαντικό είναι η αναφορά που γίνεται στα μέλη της οικογένειας ονομαστικά και με τις ηλικίες που είχαν το 1924, τη χρόνια δηλαδή που εκδόθηκε το βιβλιάριο.

Ο αρχηγός της οικογένειας, ο Πεισίστρατος Σέμψης, ήταν ο προ-προπάππος μου, ο οποίος ήρθε στην Ελλάδα το 1922 με τα τρία παιδιά του, τον Μάριο, την Κυρανώ και τον Απόστολο, ο οποίος ήταν ο παππούς της μητέρας μου και ο προπάππος μου. Η μητέρα της οικογένειας, η νενέ Ευτυχία, δεν ήταν μαζί τους. Την είχαν αρπάξει οι Τσέτες, οι Τούρκοι αντάρτες, και κανείς δεν την ξαναείδε. Και ο Απόστολος, ο προπάππος μου, είχε επιβιώσει από τα τάγματα εργασίας, τα Αμελέ Ταμπουρού.

Τον είχαν πάρει όταν ήταν ακόμα παιδάκι, σχεδόν 15 χρονών. Μετά από πορεία με τα πόδια έως τα βάθη της Ανατολίας έφθασε μέχρι τον Σαγγάρειο ποταμό, επιβιώνοντας από την πορεία αυτή του θανάτου, και όταν τους απελευθέρωσαν, λίγο πριν από τη Μικρασιατική Καταστροφή, κατάφερε και ξαναγύρισε -πάλι περπατώντας- στο χωριό του, το Μουρσαλί του Αϊδηνίου.

Το βιβλιάριο αυτό, ένα μικρό, κιτρινισμένο από τον χρόνο βιβλιαράκι, είναι ένα κομμάτι της ιστορίας της οικογένειάς μου. Είναι σημαντικό γιατί μέσα στις κιτρινισμένες σελίδες του βρίσκονται καταγεγραμμένα πολύτιμα στοιχεία: ονοματεπώνυμα, ηλικίες, ο τόπος από τον οποίο ξεριζώθηκαν οι πρόγονοί μου. Και οι εγγραφές στις σελίδες του, με τα χρηματικά ποσά που δίδονται με τη μορφή δανεισμού προκειμένου να αγοραστεί λ.χ. ζωοτροφή, δείχνουν την καινούργια ζωή που σιγά-σιγά ξεκινούσε από την αρχή μετά τον ξεριζωμό. Έτσι αυτό το μικρό κιτρινισμένο βιβλιαράκι αποτελεί ουσιαστικά το ορόσημο της έναρξης ενός νέου κεφαλαίου στην ιστορία της οικογένειάς μου αλλά και στην ιστορία της Ελλάδος. Γι' αυτό το θεωρώ ανεκτίμητο και αναπόσπαστο τμήμα της οικογενειακής μου ιστορίας.

Εξώφυλλο και διάφορες σελίδες από το «Προσφυγικόν Οικογενειακόν Βιβλιάριον Εποικισμού»

5

ΠΡΟΣΦΥΓΙΚΟΝ

ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΟΝ ΒΙΒΛΙΑΡΙΟΝ

Γερμανοί Πρώτοι μετ' αλλοι

ΕΠΟΙΚΙΣΜΟΥ ΕΛΛΑΔΟΣ

Τοῦ ἀρχηγοῦ τῆς οἰκογενείας.

Ἐπώνυμον Σέρμης

Ὄνομα Χειλάστρας

Ὄνομα πατρὸς Πάριου

Ἐπάγγελμα Παιδί

Προέλευσις (Τόπος καταγωγῆς) { Πόλις ἢ χωρίον Μαυροβούνι
 Νομός Βιότι
 Περιφέρεια Βιότι

Οἰκογένεια

Αἰσιν ἀριθ.	Ὄνοματεπώνυμον	Ἡλικία	Σχέση πρὸς ἀρχηγόν	Παρατηρήσεις
1	<u>Γερμανοί Πρώτοι μετ' αλλοι</u>	<u>69</u>	<u>ἀρχηγός</u>	<u>4</u>
2	<u>Χειλάστρας</u>	<u>18</u>		
3	<u>Κορναῖος</u>	<u>10</u>		
4	<u>Μαρίος</u>	<u>23</u>		
5				
6				
7				
8				
9				

ΚΡΕΔΩΣΕΙΣ (ἐλλάν ἐποικισμοῦ)

Χρονολογία	Μην.	Ἡμέρ.	Ἔτος	Αἰτία Χρεώσεως	Χρημ. ποσόν	Διὰ	Διὰ	Παρατηρήσεις
1924	24	1924	1924	Τοκὸν πρὸς τὴν οἰκονομίαν	500	✓	✓	
1924	9	1924	1924	Τοκὸν πρὸς τὴν οἰκονομίαν	200	✓	✓	
1924	8	1924	1924	Τοκὸν πρὸς τὴν οἰκονομίαν	521	✓	✓	
1924	7	1924	1924	Τοκὸν πρὸς τὴν οἰκονομίαν	325	✓	✓	
1924	7	1924	1924	Τοκὸν πρὸς τὴν οἰκονομίαν	125	✓	✓	
1924	19	1924	1924	Τοκὸν πρὸς τὴν οἰκονομίαν	325	✓	✓	
1924	19	1924	1924	Τοκὸν πρὸς τὴν οἰκονομίαν	2200	✓	✓	
1924	24	1924	1924	Τοκὸν πρὸς τὴν οἰκονομίαν	2586	✓	✓	
1924	9	1924	1924	Τοκὸν πρὸς τὴν οἰκονομίαν	2255	✓	✓	
1924	9	1924	1924	Τοκὸν πρὸς τὴν οἰκονομίαν	10104	✓	✓	

ΠΡΩΤΟΚΟΛΛΟΝ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΣ

ΤΟΥ ΕΓΚΑΘΙΣΤΑΜΕΝΟΥ

- ## ΧΡΕΩΣΤΙΚΗ ΟΜΟΛΟΓΙΑ

ὕποχρεοῦμαι καὶ ὀφείλω νὰ πληρώσω εἰς τὴν Ἀγροτικὴν Τράπεζαν ὡς ὁ Νόμος ὀρίζει :

Εν Αθήναις 24 Ιουλίου 1938
Ὁ Χρονοστάτης

Ο Χρεώστης
ΑΔΦ
ΣΤΑΜΑΧΙΔΗΣ

18

This image shows a blank, aged, cream-colored page, likely an endpaper or flyleaf of a book. The paper has a slightly textured appearance with some minor creases and discoloration, characteristic of old paper. The left edge of the page shows the binding structure, including what appears to be a metal clip or staple used to hold the page in place. The overall tone is warm and off-white.

Ο προπάππος μου Κίμων σε αντάρτικο σώμα

Κάποιοι Μικρασιάτες ακόμα και πριν από την εκστρατεία είχαν οργανωθεί σε αντάρτικα μέτωπα, κατά της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας. Παράδειγμα αυτών των ανταρτών ήταν και ο προπάππος μου ο Κίμων, ο οποίος από τις αρχές του 20ού αιώνα είχε οργανωθεί σε αντάρτικο σώμα κοντά στην Πόλη. Όταν χρειάστηκε να πάει στον στρατό, μη θέλοντας να υπηρετήσει στον τουρκικό στρατό, κατάφερε μέσα από κακουχίες, περνώντας από τα βουνά για να μην τον εκτελέσουν οι Οθωμανοί, και έφτασε στην Ελλάδα για να υπηρετήσει την πατρίδα του. Αφού η θητεία του τελείωσε, γύρισε στα μικρασιάτικα βουνά και πολέμησε εκεί μέχρι την άφιξη του Ελληνικού Στρατού στην περιοχή. Βλέποντας τις κινήσεις του στρατού κατάλαβε την εξέλιξη και έφυγε το '21 λίγο πριν από την καταστροφή και εγκαταστάθηκε στην Καστοριά κατά την ανταλλαγή πληθυσμών. Παρόλες τις δυσκολίες και τις μετακινήσεις, ήταν ένας Μικρασιάτης αγωνιστής που πάλευε χρόνια για την ελευθερία του τόπου του χωρίς ποτέ να τον προδώσει, έμεινε μέχρι το τέλος του ανυπότακτος στον τουρκικό ζυγό.

Παύλος Νικηφόρος Καρτέρης, Β΄ Αρσάκειο Λύκειο Ψυχικού

Πετσέτα και μαξιλαροθήκη με αζούρ και χειροποίητη δαντέλα
Τα έφερε η προγιαγιά μου από τη Μικρά Ασία στην Αλεξανδρούπολη.

Μαρία Ευαγγελία Πετρή, Β΄ Αρσάκειο Λύκειο Ψυχικού

Αρσάκειο Γενικό Λύκειο Ψυχικού

Συμμετέχοντες

- ❖ Γραμματικού Μαρία (Φιλολόγος)
- ❖ Κατσανεβάκη Αθανασία Βασιλική
- ❖ Μαρκοπούλου Ναταλία Φωτεινή
- ❖ Τρανουδάκη Αναστασία Νεφέλη

Γραμματικού Μαρία - Φιλόλογος Αρσάκειο Γενικό Λύκειο Ψυχικού

- Τα παρόντα εκθέματα προέρχονται από 2 επαρχιακές περιοχές της Μικράς Ασίας, το Κορδελιό και τα Αλάτσατα της Χερσονήσου της Ερυθραίας, τα οποία έφεραν μαζί τους οι συγγενείς μιας στενής μου φίλης. Με τα δύο αυτά κειμήλια γίνεται φανερή η σημασία του θείκου στοιχείου στη ζωή των ανθρώπων της Μικράς Ασίας, όπως επίσης και η πίστη τους στο Θεό για τη σωτηρία τους, η οποία στη δυσκολία της στιγμής έγινε ακόμη μεγαλύτερη. Μέσω της προσευχής, αναδεικνύεται η ανάγκη τους για προστασία αλλά ταυτόχρονα και μία προσπάθεια λύτρωσης απ' τον πόνο της καταστροφής.
- Αναφορικά με το «Θείον και Ιερόν Τετραευαγγέλιον», πρόκειται για το ιερότερο βιβλίο της Χριστιανικής πίστης, αφού περιέχει τα Ευαγγέλια των τεσσάρων Ευαγγελιστών, Ματθαίου, Μάρκου, Λουκά και Ιωάννη, όπου αποτυπώνεται η διδασκαλία του Ιησού Χριστού μαζί με την εξιστόρηση της επίγειας ζωής του. Απ' την άλλη πλευρά, η εικόνα του Αγίου Στυλιανού αναδεικνύει τον Μικρασιάτη Άγιο, γεννημένο στην Αδριανούπολη της Παφλαγονίας. Ο Άγιος Στυλιανός έχει καθιερωθεί ως Άγιος - προστάτης των νηπίων και θεραπευτής των παιδικών ασθενειών, καθώς με τη θαυματουργή του προσευχή βοηθούσε πολλές γυναίκες, όταν δεν τεκνοποιούσαν.

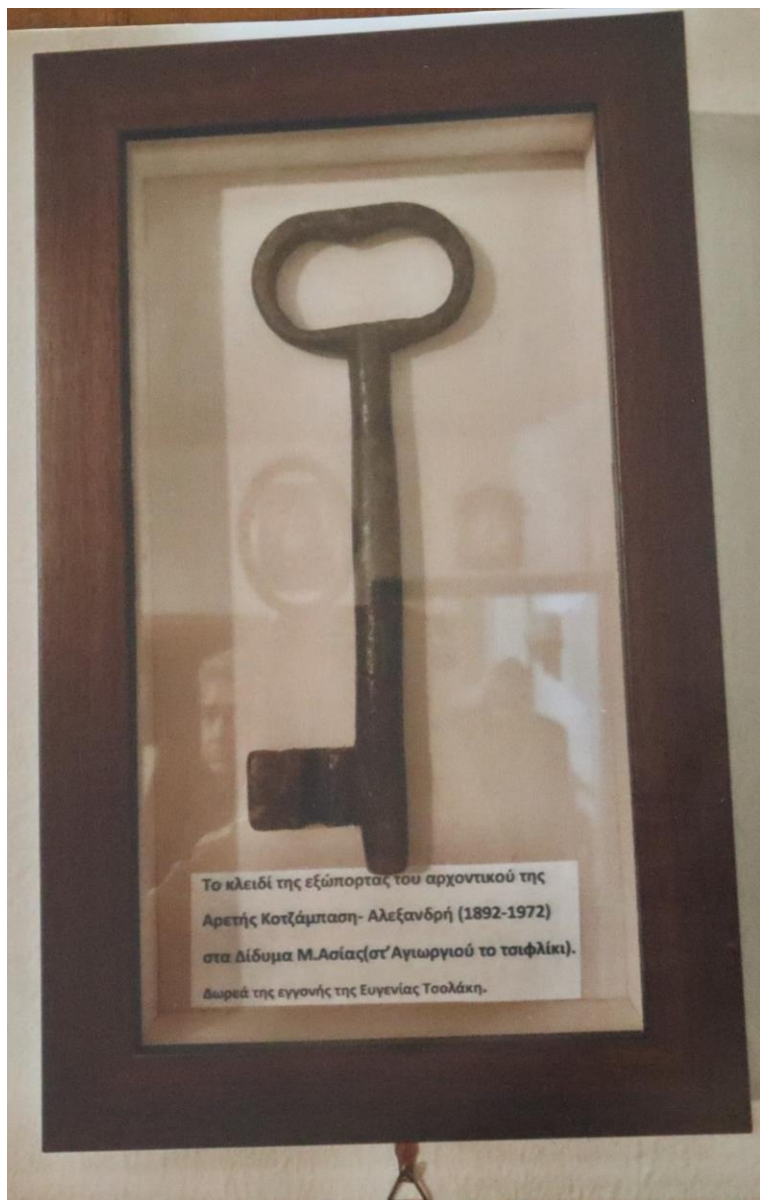
*Η εικόνα του Αγίου Στυλιανού που έφεραν μαζί τους
από το Κορδελιό το 1922*

Τετραευαγγέλιον

Το δικό μου έκθεμα βρίσκεται στο σπίτι που έμεινε ο πατέρας της γιαγιάς μου μόλις έφυγε από τη Σμύρνη. Σήμερα εκεί στεγάζεται το Μουσείο Μικρασιατών που εγκαταστάθηκαν στην Ελευσίνα. Στον χώρο αυτό εκτίθεται πλήθος τεκμηρίων που αφορούν στη Μικρασιατική Καταστροφή. Από προσωπικά αντικείμενα, όπως ρούχα, λευκά είδη, κοσμήματα, κουζινικά, πιστοποιητικά γεννήσεως ή γάμου, μέχρι το κλειδί του σπιτιού τους ή το χώμα της αυλής τους. Φαίνεται πως ήταν τα πρώτα αντικείμενα που οι πρόσφυγες σκέφτηκαν να πάρουν μαζί τους σε ένα ταξίδι με απροσδιόριστο και αμφίβολο χρόνο επιστροφής. Τα προσωπικά αντικείμενα και το χώμα του τόπου τους φανερώνουν την επιθυμία τους να μην αφήσουν πίσω οτιδήποτε κρατάει ζωντανή τη μνήμη και τον πολιτισμό τους.

Αθανασία Βασιλική Κατσανεβάκη, Αρσάκειο Γενικό Λύκειο Ψυχικού

Το κλειδί από την άλλη πλευρά είναι και το δικό μου έκθεμα, συμβολίζει το βαθύτερο αίσθημα των ανθρώπων αυτών, δηλαδή την ελπίδα πως κάποια στιγμή θα γυρνούσαν στα σπίτια του και όλα θα ήταν όπως πριν.